

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS
TERMINOLOĢIJAS KOMISIJA

TERMINOLOĢIJAS
JAUNUMI

2005

11

- *Kas ir termins?*
- *Kā veidot definīciju?*
- *Komisijas lēmumi*
- *Juridiskie termini*
- *Standartizācijas termini*
- *Suņu šķirņu nosaukumi*
- *Konsultācijas*
- *Diskusijas*
- *Ziņas*

RĪGA

Izdevums sagatavots un nācis klajā
ar Valsts valodas aģentūras
finansiālu atbalstu

„Terminoloģijas Jaunumu” 11. numurs ir 2002. gadā ar Valsts valodas komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu aizsākto LZA Terminoloģijas komisijas izdevumu sērijas turpinājums. Tas paredzēts LZA TK pieņemto lēmumu un konsultatīvo ieteikumu operatīvai ieviešanai praksē, lai sekmētu vienotas, latviešu literārās valodas normām un latviešu valodas attīstības mērķiem atbilstošas latviešu valodas nozaru terminoloģijas veidošanu, izteiksmes skaidrību un nepārprotamību, ievērojot LZA TK darbības juridisko pamatu, kas noteikts Valsts valodas likuma 22. pantā un tā īstenošanai pieņemtajos LR Ministru kabineta noteikumos.

Paredzēts ikvienam, īpaši tulkotājiem un redaktoriem, kuru pienākumos vai interesēs ir valodas oficiālā lietojuma sfēra, ieskaitot speciālo mācību literatūru un oficiālo darījumdarbības dokumentāciju. Izdevums noderīgs arī profesionālo studiju programmu pasniedzējiem un studentiem.

Atbildīgā par izdevumu *Valentīna Skujiņa*.

*“Jo uz augstākas attīstības pakāpes paceļas sabiedrība,
jo pilnīgākai un bagātākai, bet vienlaikus arī
vienotākai un precīzākai ir jābūt valodai,
kas vieno valodas lietotāju kolektīvu”*
A. Blinkena

PRIEKŠVĀRDS

Šajā „Terminoloģijas Jaunumu” („TJ”) izdevumā ievietoti pēc „TJ” 10. numura publicēšanas pieņemtie LZA Terminoloģijas komisijas (TK) lēmumi, ar kuriem apstiprināti gan atsevišķi termini vai terminu kopas, gan atsevišķas nozares terminu saraksti. Kā parasti, sniegtas arī atbildes uz aktuāliem konsultāciju jautājumiem.

Izdevumam ir informatīvi izglītojošs raksturs, tāpēc vienlaikus ar informāciju par jaunākajiem terminiem, to skaidrojumiem un atbilsmēm aktīvākās saskarsmes ES dalībvalstu valodās (vismaz angļu valodā) vairākos gadījumos dots arī konkrētais termina izvēles pamatojums.

Ievērojot sabiedrības plašo saskari ar terminoloģijas jautājumiem un šābrīža aktualitāti terminoloģiskās izglītības jomā gan Latvijā, gan starpvalstu sadarbībā ES ietvaros, izdevuma sākumdaļā uz starptautisko standartu pamata atgādināti būtiskākie termina izpratnes un definīcijas veidošanas aspekti, kas īpaši svarīgi terminu vārdnīcu gatavošanā un starptautisku daudzvalodu terminu datubāzu veidošanā. Izdevuma gatavotāji cer uz atgriezenisko saiti starp šī izdevuma lietotājiem un terminu izstrādātājiem, savstarpēji sekmējot lietpratību terminoloģijas jautājumu risināšanā.

Ar LZA TK darbu, apspriestajiem terminiem, izskatītajiem sarakstiem, svarīgāko saraksti u. tml. plašāk var iepazīties šogad atvērtajā LZA TK mājaslapā www.termini.lza.lv. LZA TK neuzņemas atbildību par citās tīmekļa vietnēs pausto informāciju.

2005. gada augustā

LZA TK priekšsēdētāja
Valentīna Skujiņa

SATURS

AKTUALITĀTE.....	5
Kas ir termins?	5
Kā veidot termina definīciju?	8
KOMISIJAS LĒMUMI.....	12
Par augu ģinšu un sugu latviskajiem nosaukumiem.....	12
Par ierakstiem Eiropas Savienības pilsoņa pasē.....	12
Par profesijas nosaukuma saskaņošanu: <i>kokkopis</i> un <i>arborists</i>	13
Par terminoloģiju dzīvnieku labturības jomā: <i>dzīvnieku identificēšana vai apzīmēšana?</i>	14
Par terminu <i>mājaslapa</i> un <i>datubāze</i> formas maiņu	15
Par Juridiskās terminoloģijas apakškomisijā izstrādāto terminu apstiprināšanu.....	16
Par standartizācijas terminu apstiprināšanu.....	21
SUŅŅU ŠĶIRŅU NOSAUKUMI.....	24
KONSULTĀCIJAS	42
VĀRDS – JAUNAJIEM	45
GAIDĀM PADOMU	46
ZIŅAS	47

AKTUALITĀTE

Arvien ciešākā ES dalībvalstu sadarbība nosaka vajadzību saskaņot darbības principus dažādās cilvēku darbības jomās, tai skaitā terminoloģijas darbā, kur svarīga vienota terminu izpratne un saskaņoti modeļi termina definīcijas veidošanā.

LZA TK darbā arī līdz šim ievēroti starptautiski pieņemtie principi un nostādnes. Tomēr dažkārt iznāk saskarties ar atšķirīgiem, dažkārt pat diametrāli pretējiem viedokļiem. Tāpēc „TJ” 11. numuru sākam ar īpaši aktuālu jautājumu par termina izpratni:

KAS IR TERMINS?

Vai termins ir kāds īpašs vārds?

Termins ir nevis īpašs vārds, bet vārds **īpašā funkcijā**. Termina funkcijā izmanto galvenokārt:

- valodā jau lietotu vārdu (visbiežāk),
- jaundarinājumu,
- aizguvumu.

Par terminu vārds kļūst terminoloģizācijas procesā. Ja termina funkciju vārds zaudē, notiek determinoloģizācijas process, bet, ja termins savu terminoloģisko nozīmi saglabā arī plašākā lietojumā un saikne ar attiecīgo speciālo nozari saglabājas, termins vienlaikus var būt gan termins, gan vispārlietojams vārds.

Kāda ir termina īpašā funkcija?

Atbilde uz šo jautājumu ir sniegta starptautiskā standartā – ISO 1087-1:2000 „Terminology work – Vocabulary – Theory and application”, kur *termins* definēts šādi: ‘verbal designation of a general concept in a specific subject field’, t. i. (tulkojumā): ‘speciālas nozares vispārīga jēdziena vārdiskā apzīmējums’.

Kas secināms no definīcijas?

Kā liecina definīcija, termina izpratnē būtiskās raksturpazīmes ir:

- lietošanas sfēra,
- jēdzieniskais saturs,
- vārdiskā izteiksme.

Termina lietošanas sfēra ir dažādu zinātniskās un praktiskās (profesionālās, arodnieciskās) darbības nozaru valoda, ko terminoloģijas teorijā mēdz

dēvēt par speciālā lietojuma valodu jeb, saīsināti, SLV (angliski: *language for special purpose*, LSP).

Termina jēdzieniskais saturs ir ar speciālu nozari saistīts vispārīgs jēdziens, ko iezīmē (veiksmīgi izvēlēts vai darināts) termins un atklāj definīcija.

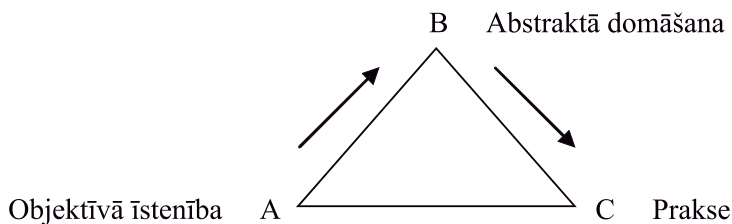
Termina vārdiskā izteiksme ir konkrētas nacionālās valodas vārds vai vārdkopa, kas izmantota ar speciālu nozari saistīta vispārīga jēdziena izteikšanai.

Kāpēc termina definīcijā jēdziens minēts kā „vispārīgs”?

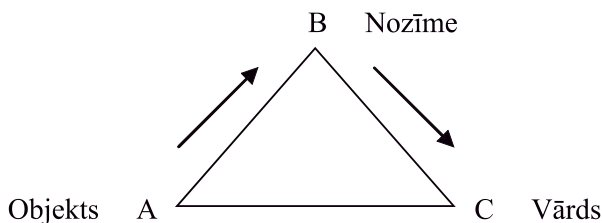
Vispārīgais ir pretstats konkrētajam. Terminu izvēlas, nevis lai nosauktu atsevišķu konkrētu objektu, bet lai, abstrahējoties no konkrētā, izteiktu visai attiecīgo objektu grupai kopīgo, vispārīgo jēdzienu, vienlaikus cenšoties jau terminā ieskicēt vispārīgā jēdziena būtiskās pazīmes (ko skaidrāk atklāj definīcijā).

Kāpēc vārdu saista ar nozīmi, bet terminu – ar jēdzienu?

Vārda un termina, nozīmes un jēdziena izpratnes pamatā ir izziņas trīsstūris:

Valodniecībā analogiski veidots semantiskais trīsstūris:

Terminoloģijā atbilstoši tās specifikai semantiskais trīsstūris pārtop terminoloģiskajā trīsstūrī, kurā semantikai pievienojas kognitīvais, resp., izziņas, aspekts:

- Skujiņa, V. *Nozīme un jēdziens, konkrētais un būtiskais vārdā* // *Linguistica Lettica*, 13. – R., LU LVI, 2004. – 35.–43. lpp.
- Šelov, S. D.; Mjasnikov, A. G. *Logical-Semantic Structure of a Terminology and its Formal Properties* // *Selected Readings in Russian Terminology Research*. – Vienna, TermNet, 1993. – P. 38–55.
- Wüster, E. *Die Allgemeine Terminologielehre – Ein Grenzgebiet zwischen Sprachwissenschaft, Logik, Ontologie, Informatik und den Sachwissenschaften* // Picht, H.; Schmitz, K.-D. (Hrsg.) *Terminologie und Wissensordnung*. – Köln, TermNet Publisher, 2001 (1974). – P. 131–174.
- Wüster, E. *Einführung in die Allgemeine Terminologielehre und terminologische Lexicographie*. – Wien, 1979.

KĀ VEIDOT TERMINA DEFINĪCIJU?

Gan gatavojot likumprojektus un citus tiesību aktus, gan pilnīgojot nozares terminu sistēmu un gatavojot terminu standartus, gan veidojot terminu datubāzes, vienotai termina izpratnei būtiski svarīgi ir izstrādāt noteiktām prasībām atbilstošu termina definīciju.

Latvijā terminoloģijas darbā iesaistīti visdažādāko nozaru speciālisti, kuri piedalās daudzos starptautiskos projektos. Viens no tiem ir starptautiskas terminu datubāzes *EuroTermBank* veidošana. Šajā darbā, tāpat kā jebkuras terminu skaidrojošās vārdnīcas gatavošanā, mūsdienās ir svarīgi ievērot starptautiski izstrādātos termina definīcijas veidošanas pamatprincipus. Kā noteikts starptautiskajā standartā (ISO 1087-1:2000 (E/F) 3. 3. 1), definīcija ir 'aprakstošs jēdziena izpratnes formulējums, kas šo jēdzienu atšķir no blakusjēdzieniem'. Definīcijā skaidro jēdzienu, nevis vārdus, kas veido terminu.

Lai formulētu termina definīciju, vispirms precizē attiecīgā jēdziena vietu jēdzienu sistēmā un attiecības ar citiem jēdzieniem (saites un robežas).

Formulējot definīciju, ievēro noteiktus pamatprincipus.

- Definīciju dod tādā pašā gramatiskā formā, kādā ir termins. Tā, lai definētu lietvārdu vienskaitlī, izteiksmi veido vienskaitlī, bet, lai definētu terminu daudzskaitlī, arī definīcijā izteiksmi veido daudzskaitlī.

- Par labāko atzītā definīcijas struktūra ir: pamatdaļā formulē grupu (virsjēdzienu), pie kuras jēdziens piederīgs, otrā daļā min rakstурpazīmes, kas jēdzienu atšķir no citiem šīs grupas jēdzieniem (blakusjēdzieniem).

- Definīciju nesāk ar izteiksmi (vārdiem) *termins, ko lieto, lai aprakstītu vai termins, kas apzīmē*, neizmanto arī termina atkārtojumu [*termins*] *ir...* vai [*termins*] *nozīmē...*

- Ja vien tam nav īpaša iemesla, definīciju nesāk ar palīgvārdu.

- Definējot kvantitāti, ievēro, ka atvasināto kvantitāti var definēt tikai ar citu kvantitāti. Kvantitātes definīcijā nelieto nekādas mērvienības. Ja vajadzīgs, lieto grafisku attēlu. Tas tomēr neaizstāj vārdisko definējumu.

Starptautiskā standartā izveidotu definīciju pieņem, kāda tā ir, ja tā atspoguļo attiecīgo jēdzienu sistēmu. Pretējā gadījumā definīciju pielāgo.

Termina definīcija saistīta ar noteiktu nozari. Ja nozare nav skaidri noteikta, to var formulēt definīcijas sākumā, liekot aiz nozares precizējuma domuzīmi (angļu valodā šādā gadījumā lieto komatu).

Substitūcijas princips paredz, ka definīcija atbilst terminam, ja tekstā tie savstarpēji aizstājami, neko nezaudējot un nemainot nozīmi.

Definīcijai jābūt skaidrai, precīzai, lakoniskai un iespējami īsai. Tajā nav ieteicami formulējumi *tāds kā, piemēram, šādi objekti* u. tml. Papildinformāciju iekļauj piezīmē. Piezīmē dod jebkuru īpašu, tomēr otršķirīgu, nebūtisku informāciju, arī piemērus, objektu sarakstus u. tml. Piezīme (tehniski, poligrāfiski) skaidri jānošķir no definīcijas.

Negatīvi vērtējamās definīcijas tipi:

- cirkulārā jeb aplveidīgā – ja vienu jēdzienu skaidro ar otru un to – ar pirmo;
- nesamērīgā – ja neatbilst termina un definējuma apjoms;
- noliedzošā – ja izmanto nolieguma izteiksmi, t. i., jēdziens jādefinē, norādot rakstурpazīmes, kuras tam piemīt, nevis kuru tam **nav** (tomēr noliedzošā definīcija var būt, ja rakstурpazīmes trūkums vai neesība ir būtiska jēdziena izpratnei).

Definīcijā, cik iespējams, vairās izmantot terminā lietotu vārdu, ar kuru izteikta raksturpazīme (ir pieļaujams izmantot vārdu, ar kuru izteikts visjēdziens).

Definīciju pielāgojot, raugās, lai nemainītos jēdziena apjoms (tvērums). Likumos un regulās dotajām definīcijām vērojama tendence būt interpretējamām, nevis definējošām. Definīcijām, arī starptautiskajos standartos, jābūt definējošām, nevis interpretējamām.

Termins ir definīcijas sintēze. Termina izvēlē un definīcijas veidošanā jāievēro nacionālās valodas priekšrocības.

Dažu principu īstenošanas piemēri

1. Termins definīcijā netiek atkārtots. Piemēram:

Nepareizi

glabājamības ilgums

Glabājamības ilgums ir laiks, kurā izejviela vai pusfabrikāts, to uzglabājot noteiktos apstākļos, nezaudē savas turpmākai izmantošanai nepieciešamās īpašības.

lietu nomenklatūra

Lietu nomenklatūra ir sistematizēts lietvedībā kārtojamo lietu virsrakstu saraksts ar to glabāšanas termiņu norādi.

Pareizi

glabājamības ilgums

Laiks, kurā izejviela vai pusfabrikāts, to uzglabājot noteiktos apstākļos, nezaudē savas turpmākai izmantošanai nepieciešamās īpašības.

lietu nomenklatūra

Sistematizēts lietvedībā kārtojamo lietu virsrakstu saraksts ar to glabāšanas termiņu norādi.

2. Definīciju sāk ar virsjēdziena terminu vai ar aprakstošu izteiksmi, kas atklāj virsjēdzienu:

a) definīciju sāk ar virsjēdziena terminu:

lietojamības ilgums – *Laiks, kurā..*

pārskata gads – *Laikposms no katra gada 1. janvāra..*

sadalāmās izmaksas – *Izmaksas, kas sadalāmas vairākiem..*

b) definīciju sāk ar aprakstošu izteiksmi, kas atklāj virsjēdzienu:

lietu nomenklatūra

Sistematizēts lietvedībā kārtojamo lietu virsrakstu saraksts ar..

3. Definīcijas turpinājumā min būtisko nepieciešamo un pietiekamo raksturpazīmi (vai, ja nepieciešams, divas vai vairākas raksturpazīmes), kas attiecīgo jēdzienu atšķir no blakusjēdzieniem viena virsjēdziena ietvaros. Piemēram (definīcijās atšķirīgās raksturpazīmes apraksts tehniski pasvītrots):

lietojamības ilgums

Laiks, kurā izejviela vai pusfabrikāts pēc tā galīgās sagatavošanas (komponentu sajaukšanas, katalizatora pievienošanas) saglabā savas lietošanai nepieciešamās īpašības.

Sal. ar:

glabājamības ilgums

Laiks, kurā izejviela vai pusfabrikāts, to uzglabājot noteiktos apstākļos, nezaudē savas turpmākai izmantošanai nepieciešamās īpašības.

4. Ja definīcijā ir vairāki teikumi, būtiskās nepieciešamās un pietiekamās (virsjēdziena un apakšjēdziena) raksturpazīmes, kas attiecīgo jēdzienu atšķir no blakusjēdzieniem viena virsjēdziena ietvaros, min jau pirmajā teikumā. Otrajā un tālākos teikumos, ja nepieciešams, min papildraksturojumu. Piemēram:

lietu nomenklatūra

Sistematizēts lietvedībā kārtojamo lietu virsrakstu saraksts ar to glabāšanas termiņu norādi. .. Tā ir dokumentu indeksēšanas un lietu glabāšanas termiņu rādītājs.

Valentīna Skujiņa

KOMISIJAS LĒMUMI

Par augu ģinšu un sugu latviskajiem nosaukumiem

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 41

Pieņemts 02.11.2004.; prot. Nr. 12/1053. Publicēts "LV" 09.11.2004.

Lēmuma pamats: Valsts valodas likuma 22. panta pirmā daļa.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija nolemj apstiprināt Botānikas terminoloģijas apakškomisijas 29.10.2004. pieņemto apakškomisijas lēmumu Nr. 2. Sk. pielikumā.*

LZA TK priekšsēdētāja *V. Skujiņa*
LZA TK zinātniskā sekretāre *I. Pūtele*

*LZA TK lēmuma Nr.41 pielikumu sk. „Terminoloģijas Jaunumi” 10. numurā (24. lpp.), kur apstiprinātie augu ģinšu un sugu latviskie nosaukumi publicēti kopā ar Botānikas terminoloģijas apakškomisijā apstiprinātajiem botānikas terminu veidošanas principiem (22.–23. lpp.), uz kuru pamata nosaukumu saraksts izstrādāts.

Par ierakstiem Eiropas Savienības pilsoņa pasē

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 42

Pieņemts 07.12.2004.; prot. Nr. 14/1055. Publicēts „LV” 18.08.2005.

Lēmuma pamats: Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes iesniegums.

LZA Terminoloģijas komisija (TK) ir apstiprinājusi latviešu valodas terminus un speciālās frāzes Eiropas Savienības vienotā parauga pasēm, cenšoties pēc iespējas nemainīt līdzšinējo tradīciju. Sastatījumā ar angļu valodu ierakstīšanai pasēs apstiprinātas šādas latviskās atbilstmes:

<i>surname</i>	– <i>uzvārds</i>
<i>forename, first name</i>	– <i>vārds</i>
<i>nationality*</i>	– <i>pilsonība</i>
<i>identity No.</i>	– <i>personas kods</i>
<i>date of birth</i>	– <i>dzimšanas datums</i>
<i>place of birth</i>	– <i>dzimšanas vieta</i>
<i>sex</i>	– <i>dzimums</i>
<i>height</i>	– <i>augums</i>
<i>signature of holder</i>	– <i>paraksts</i>

date of issue
date of expiry

– *izdošanas datums*
– *derīga līdz*

LZA TK priekšsēdētāja V. Skujiņa
LZA TK zinātniskā sekretāre I. Pūtele

*Oksfordas vārdnīcā termins *nationality* skaidrots kā ‘statuss, kas raksturo piederību valstij kā ļaužu kopumam ar kopēju izcelsmi, vēsturi, valodu u. c.’ Kā liecina tulkojošās vārdnīcas, angļu vārdam *nationality* latviešu valodā atbilst gan *tautība*, gan *pavalstniecība*. Savukārt vārdam *pilsonība* angļu valodā atbilst *citizenship*, ko latviski tulko arī ar *pavalstniecība*. Ievērojot ES kā valstiska veidojuma savdabību un vajadzību pasē norādīt uz pilsonisko saistību ar šo valstisko veidojumu, kā arī ņemot vērā, ka *pilsonība* ir ‘piederība pie kādas valsts pilsoņiem, uz kuriem attiecas valsts likumos noteiktie pienākumi un tiesības’ (sk. Latviešu valodas vārdnīcu), ierakstīšanai pasēs par atbilstošiem atzīti *nationality* un *pilsonība*.

Par profesijas nosaukuma saskaņošanu: *kokkopis un arborists*

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 43
Pieņemts 15.02.2005.; prot. Nr. 1/1056. Publicēts „LV”18.08.2005.
Lēmuma pamats: Labklājības ministrijas vēstule.

LZA Terminoloģijas komisija (TK) pēc iepriekšējas plašākas kokkopības speciālista amata nosaukuma variantu analīzes un izskatīšanas LZA TK Botānikas terminoloģijas apakškomisijā, papildus uzklāusot Nacionālā botāniskā dārza speciālistes I. Bondares skaidrojumu, pieņēma šādu lēmumu: **apstiprināt** par profesijas nosaukumu latvisko terminu **kokkopis** un par tā līdzvērtīgu sinonīmu – terminu **arborists**, ievērojot tā starptautisko izplatību.

LZA TK ieteic Latvijas Profesiju klasifikatorā ietvert abus terminus, kā prioritāro rakstot **kokkopis**. LZA TK uzskata, ka termina **kokkopis** lietošana starptautiski atzītos dokumentos neradīs pārpratumus, jo šādi dokumenti tiek rakstīti divās valodās – latviešu un angļu valodā.

LZA TK priekšsēdētāja V. Skujiņa
LZA TK Botānikas terminoloģijas apakškomisijas priekšsēdētājs A. Stalažs
LZA TK zinātniskā sekretāre I. Pūtele

Komentāri.

1. Formu *kokkopis* balsta līdzīgu nosaukumu sistēma augkopībā un dzīvniekkopībā: *puķkopība – puķkopis, rožkopība – rožkopis, linkopība – linkopis, augļkopība – augļkopis; aitkopība – aitkopis, cūkkopība – cūkkopis, lopkopība – lopkopis* u. tml. Par kokkopi (arboristu) saucams kokkopības speciālists, kas strādā speciālās koku kolekcijās – dendrārijos jeb arborētumos – un pārzina koku un krūmu kolekcijas, sākot ar plānošanu un beidzot ar vainagu veidošanu.

2. Tā kā citās valstīs specialitātei, kurā strādājošie nodarbojas ar koku kopšanu, ir piecas specializācijas pakāpes (kategorijas), vēlams tās precizēt un latviešu valodā jau tagad katrai no tām dot savu nosaukumu.

3. Izglītota speciālista nosaukšanai nav izmantojams darinājums *kokkopējs* (jeb *koku kopējs*). Nosaukumi ar *-kopējs* attiecināmi uz apkopšanas darbu veicējiem, kuri nav beiguši īpašas skolas.

Piebilde. Pagaidām no kokkopības speciālistiem nav saņemta ziņa, ka būtu jau izstrādāti nosaukumi visām piecām kokkopju specializācijas pakāpēm.

Par terminoloģiju dzīvnieku labturības jomā: *dzīvnieku identificēšana vai apzīmēšana?*

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 44

Pieņemts 15.02.2005.; prot. Nr. 1/1056. Publicēts „LV” 18.08.2005.

Lēmuma pamats: juridiskā biroja SIA „AB Grupa” vēstule.

LZA Terminoloģijas komisija (TK) apstiprina, ka *dzīvnieku identificēšana* ir **‘viena un tā paša dzīvnieka atpazīšana pēc noteiktām pazīmēm’**. Šīs pazīmes var pastiprināt, pievienojot dzīvniekam krotāliju, gredzenu (piem., putniem), mikroshēmu (zem ādas), degzīmi (agrāk) u. tml. Mikroshēmas ievietošana zem ādas ir viens no konkrētā dzīvnieka **iezīmēšanas** (nevis „apzīmēšanas”) veidiem.

LZA TK priekšsēdētāja *V. Skujiņa*
LZA TK zinātniskā sekretāre *I. Pūtele*

Komentārs. LZA TK lēmums balstīts uz vārdu *identificēšana* (no *identificēt*), *iezīmēšana* (no *iezīmēt*), *apzīmēšana* (no *apzīmēt*) nozīmēm, kas atspoguļotas viensējuma un daudzsējumu skaidrojošajās vārdnīcās.

Piebilde. Atbildē uz konsultācijas papildjautājumu, vai LR Ministru kabineta noteikumu projekta nosaukums „*Mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas kārtība*” nav jāpapildina ar vārdu *identifikācija*, sniegta noraidoša atbilde, jo pazīmju pierakstīšana vai to pastiprināšana, pievienojot individuālo pazīmju pastiprinātājus, ir dzīvnieku reģistrācijas pavadprocesi, turklāt nosaukumus vēlams veidot pēc iespējas īsākus.

Par terminu *mājaslapa* un *datubāze* formas maiņu

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 45

Pieņemts 15.02.2005.; prot. Nr. 1/1056. Publicēts „LV” 18.08.2005.

Lēmuma pamats: Informācijas tehnoloģijas un telekomunikācijas terminoloģijas apakškomisijas lēmums.

LZA Terminoloģijas komisija, pamatojoties uz Informācijas tehnoloģijas un telesakaru terminoloģijas apakškomisijas lēmumu, turpmākai vienotai lietošanai apstiprina salikto terminus *mājaslapa* un *datubāze*.

LZA TK priekšsēdētāja V. Skujiņa
LZA TK zinātniskā sekretāre I. Pūtele

Pamatojums.

Valodas praksē abi termini – *mājaslapa* un *datubāze* – arvien biežāk tiek lietoti saliktēni, un tam ir savs semantisks pamatojums:

- a) terminā *mājaslapa* abas sastāvdaļas (*mājas* un *lapa*) lietotas pārnestā nozīmē;
- b) terminā *datubāze*, no vienas puses, katra sastāvdaļa ir lietota savā pamatnozīmē, tomēr, no otras puses, termins *datubāze* nav attiecināms uz jebkuru datu bāzi, bet gan uz ‘savstarpēji saistītu informacionālu objektu tematisku kopumu, kas ar speciālu pārvaldības sistēmu organizēts tā, lai nodrošinātu ērtu informācijas izguvi, izdarītu tās atlasīšanu un kārtošanu’.

Par Juridiskās terminoloģijas apakškomisijā izstrādāto terminu apstiprināšanu

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 46

Pieņemts 30.08.2005.; prot. Nr 5/1060

Lēmuma pamats: MK 28.11.2000. noteikumu Nr. 405 11. un 16. p.

LZA Terminoloģijas komisija (TK) vienotai lietošanai oficiālajā saziņā apstiprina Juridiskās terminoloģijas apakškomisijā izstrādātos terminus. Terminu sarakstu angļu un latviešu valodā sk. pielikumā.

LZA TK priekšsēdētāja *V. Skujiņa*
LZA TK zinātniskā sekretāre *I. Pūtele*

Pamatojums.

Sarakstā iekļautie termini apspriesti un pieņemti LZA TK Juridiskās terminoloģijas apakškomisijā tās priekšsēdētāja Latvijas Republikas Saeimas Juridiskā biroja vadītāja Gunāra Kusiņa vadībā, piedaloties apakškomisijas locekļiem Jānim Veckrācim no Valsts kancelejas, Kristīnei Jarinovskai no LR Tieslietu ministrijas, Jānim Aniņam no valsts aģentūras „Tulkošanas un terminoloģijas centrs”, Valentīnai Skujiņai no LZA Terminoloģijas komisijas, pēc vajadzības pieaicinot vēl citus tieslietu ekspertus no dažādām institūcijām. Par sarakstā iekļautajiem terminiem jau pirms to apspriešanas apakškomisijā ir panākta vienošanās ES Juridiskās terminoloģijas starpinstitūciju darba grupā. Termini ir saskaņoti ar LZA TK lēmumiem un ir aktuāli gan Eiropas Savienības normatīvo aktu tulkojumos, gan plašāk terminoloģijas praksē.

LZA TK lēmuma Nr. 46 pielikums

Juridiskās terminoloģijas apakškomisijā izstrādātie termini

Zvaigznīte (*) pielikta vārdkopterminu pamatvārdiem, kas sēdēs nav skatīti kā atsevišķi termini, bet sarakstā kopīgajā alfabētējumā doti, lai vajadzības gadījumā tos būtu vieglāk atrast. Sinonīmi doti savā alfabēta vietā ar norādi uz pirmo no sinonīmiem, izņemot blakusnovietojuma gadījumus. Iekavās kursīvā pievienoti paskaidrojumi vai komentāri. Kvadrātiekvās dota termina fakultatīvā daļa, kas lietojumā nav obligāta. Atsevišķiem terminiem pievienotas krājuma sastādītājas piebildes ar orientējošiem skaidrojumiem vai terminu izcelsmes paskaidrojumiem.

abduction of minor	nepilngadīgā nolaupīšana
*action	rīcība; darbība
appeal procedure	pārsūdzēšanas kārtība; apelācijas kārtība
Appeals Board, Board of Appeals	Apelācijas padome
application for leave to intervene	iesniegums par trešās personas iestāšanos lietā
approximation of law	tiesību tuvināšana
<u>Piebilde.</u> Tuvināšana jēdzieniski atšķiras no saskaņošanas, jo saskaņošana paredz atbilstību lielākā pakāpē, bet tuvināšana pieļauj atsevišķas atšķirības.	
approximation of legislation	tiesību aktu tuvināšana
base tariff, basic tariff	pamattarifs
basic right[s]	pamattiesība[s]
basic tariff <i>sk.</i> base tariff	
*beneficiary	saņēmējs (<i>piem., naudas saņēmējs</i>)
*benefit	pabalsts
Board of Appeals <i>sk.</i> Appeals Board	
certifying body	1) apliecinātājiestāde (<i>vispārīgā nozīmē</i>); 2) sertifikācijas iestāde (<i>iestāde, kas izsniedz sertifikātu</i>)
certifying statement	sertifikācijas paziņojums
claim procedure	prasības kārtība
<u>Piebilde.</u> Juridisko strīdu izšķiršanas kārtības veids, kas paredz prasības pieteikuma iesniegšanu tiesā un saskaņā ar atbilstošajām tiesību normām nosaka, kādā gadījumā un kam tā iesniedzama.	
clear day	pilna diena
Community's rights	Kopienas tiesības
complainant	sūdzības iesniedzējs
constituting or regulating instruments	statūti
contentious appeal	pārsūdzība
contentious procedure	sacīkstes process
*continuity	nepārtrauktība
contractual claim	līgumpamatota prasība
contributory benefit	iemaksu pabalsts
contributory negligence	līdznolaidība

damage	zaudējums; kaitējums
decision of principle	principiāls lēmums
detriment	kaitējums
diplomatic post	1) diplomātiskais dienests; 2) diplomātiskais amats
Disciplinary Board	Disciplinārlietu padome
dispute	strīds
<u>Piebilde.</u> Latviešu valodā terminu <i>disput</i> s galvenokārt lieto, lai apzīmētu zinātnisku mutvārdu strīdu vai debates pēc publiskas lekcijas vai referāta. Savukārt attiecībā uz lietām, kas izšķiramas tiesā, juridiski pareizs ir termins <i>strīds</i> , jo runa ir nevis par uzskatu neatbilstību, bet gan par tiesisko attiecību esības vai neesības noskaidrošanu un juridisku faktu konstatēšanu.	
elected assembly	vēlēta asambleja
emergency passport	ārkārtas pase
empowerment	pilnvarojums; pilnvarošana
equal rotation	vienlīdzīga rotācija
Eurojust	Eurojusts
<u>Piebilde.</u> Tā ir Eiropas Savienības institūcija, kuras nosaukums latviski atveidots pēc līdzības ar nosaukumiem <i>Interpols</i> (no „Internacionālā policija”) un <i>Eiropols</i> (no „Eiropas policija”). Nosaukums <i>Eurojusts</i> latviešu valodā darināts no vārdiem <i>Eiropas</i> un <i>justīcija</i> (sal.: latīņu <i>iūstitia</i> ‘taisnīgums; tiesas spriedums’). Tāpat kā vārdā <i>justīcija</i> , arī vārdā <i>Eurojusts</i> sakni <i>just</i> latviešu valodā izrunā atbilstoši rakstībai (atšķirībā no angļu valodas, kurā <i>just</i> izrunā kā [džast]).	
European company <i>sk.</i> European public limited-liability company	
European implementing decisions	īstenošanas eirolēmumi (<i>tiesību aktu veids</i>)
European implementing regulations	īstenošanas eioregulas (<i>tiesību aktu veids</i>)
European public limited-liability company, European company	Eiropas akciju sabiedrība, Eiropas sabiedrība
*expert	lietpratējs; eksperts
final beneficiary	galasaņēmējs
flexibility clause	elastīguma klauzula
freedom of establishment	dibinājumbrīvība
freedom to conduct a business	brīvība veikt uzņēmējdarbību
General Court	Vispārējā tiesa
harassment	uzmākšanās
harm	kaitējums; bojājums

inadmissibility	nepieņemamība; nepieļaujamība
injunction	[tiesas] priekšraksts
injury	bojājums; ievainojums
internal administrative appeal	iekšējā apstrīdēšana; iekšējais apstrīdējums (<i>administratīvajā procesā</i>)
inviolable and inalienable rights	neaižskaramās un neatņemamās tiesības
joint technical secretariat	kopējais tehniskais sekretariāts
justice	1) tiesiskums; 2) taisnīgums
law clerk	[tiesneša] palīgs
lawyer	jurists
legal acts of the Union, Union's	Savienības tiesību akti
legal acts	(<i>apstiprināts kā tulkojums</i>)
legal claim	tiesībpamatots prasījums
legal continuity	tiesiskā nepārtrauktība (<i>starptautiskajās tiesībās</i>)
legal expert	tiesību eksperts
legal personality	tiesībsubjektība (<i>starptautiskajās tiesībās</i>)
legislative provision	tiesību norma
legitimate child	laulībā dzimis bērns
managing authority	vadošā iestāde
misdeemeanour	kriminālpārkāpums
national provision <i>sk.</i> provision of national law	nolaidība
*negligence	nekonfesionāla organizācija
non-confessional organisation	apstrīdēšana; apstrīdējums
non-contentious appeal	beziemaksu pabalsts
non-contributory benefit	notariāls dokuments
notarial document	iebildums
objection	maksājumu iestāde
paying authority	dienests; amats
*post	pirmšķietamības lieta
prima facie case	demokrātiskas vienlīdzības princips
principle of democratic equality	līdzdalības demokrātijas princips
principle of participatory democracy	princips
principle of representative democracy	pārstāvības demokrātijas princips

proof of identity	identitātes apliecinājums
proprietary rights	īpašuma tiesības
protective clause, protection clause	aizsardzības klauzula
provision	norma; noteikums
provision of national law, provision of national legislation, national provision	nacionālo tiesību norma; valsts tiesību norma
racial harassment	rasistiskā uzmākšanās
regulated profession	reglamentēta profesija
regulatory act	reglamentējošs akts (<i>vispārīgā nozīmē</i>)
rights of the child	bērna tiesības
*secretariat	sekretariāts
self-certification	pašsertifikācija; pašsertificējums
sexual harassment	seksuālā uzmākšanās
solidarity clause	solidaritātes klauzula
staff association	personāla apvienība (<i>ES tiesībās</i>)
Staff Committee	Personāla komiteja
statutory disciplinary action	likumpamatots disciplinārsods
statutory instruments	likumpamatoti akti
subdelegation	pārdeleģēšana; pārdeleģējums (<i>publiskajās tiesībās</i>)
subsidy contract	subsīdijas līgums
temporary passport	pagaidu pase
Union's external action	Savienības ārējā darbība
Union's legal acts <i>sk.</i> legal acts of the Union	
united in diversity	vienots daudzveidībā (<i>apstiprināts kā tulkojums</i>)
verbal warning	mutisks brīdinājums
*warning	brīdinājums
writ of execution	izpildraksts

Par standartizācijas terminu apstiprināšanu

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 47

Pieņemts 30.08.2005.; prot. Nr. 5/1060

Lēmuma pamats: MK 28.11.2000. noteikumu Nr. 405 11. un 16. p.

LZA Terminoloģijas komisija (TK) vienotai lietošanai oficiālajā saziņā apstiprina standartizācijas terminu sarakstu, ko sagatavojis SIA „Latvijas standarts” terminologs Aldis Lauzis. Apstiprinātos terminus kopā ar skaidrojumiem sk. pielikumā.

LZA TK priekšsēdētāja V. Skujiņa
LZA TK zinātniskā sekretāre I. Pūtele

LZA TK lēmuma Nr. 47 pielikums

Standartizācijas termini

SIA „Latvijas standarts” tulko Eiropas Standartizācijas komitejas (CEN) un Eiropas Elektrotehnikas standartizācijas komitejas (CENELEC) Iekšējā reglamenta otro daļu “Kopīgie standartizācijas darba noteikumi”, kurā definēti standartizētājdarbības pamattermini. Sarakstā publicēti ar LZA TK lēmumiem saskaņotie šo terminu latviskojumi kopā ar skaidrojumiem.

Latviski	Angliski	Franciski	Vāciski
nacionālo standartu harmonizēšana	<i>harmonization of national standards</i>	<i>harmonisation de normes nationales</i>	<i>Harmonisierung nationaler Normen</i>
Tehniskā satura atšķirību nepieļaušana vai novēršana dažādu valstu nacionālajos standartos, kuriem ir viens un tas pats tvērums (darbības lauks).			
tehniska institūcija	<i>technical body</i>	<i>organe technique</i>	<i>Technisches Gremium</i>
CEN/CENELEC institūcija, kas sastāv no nacionālām delegācijām, – tehniskā komiteja, apakškomiteja vai Tehniskās padomes speciālā komisija.			
Eiropas standarts	<i>European Standard</i>	<i>Norme Européenne</i>	<i>Europäische Norm</i>

CEN/CENELEC pieņemts standarts, kurā ietverts arī pienākums to pārņemt par identisku nacionālo standartu un atcelt konfliktējošus nacionālos standartus.

tehniskā specifikācija	<i>Technical Specification</i>	<i>Spécification Technique</i>	<i>Technische Spezifikation</i>
-----------------------------------	------------------------------------	------------------------------------	-------------------------------------

CEN/CENELEC pieņemts dokuments, par ko nākotnē iespējams vienoties kā par Eiropas standartu, bet ko pašreiz kāda iemesla dēļ vēl nevar tādā statusā publicēt (nav iegūstams apstiprināšanai vajadzīgais atbalsts; pastāv šaubas, vai par to ir panākts konsenss; dokumenta saturs vēl ir tehniskas izstrādes stadijā u. tml.).

tehniskais ziņojums	<i>Technical Report</i>	<i>Rapport Technique</i>	<i>Technischer Bericht</i>
--------------------------------	-------------------------	------------------------------	--------------------------------

CEN/CENELEC pieņemts informatīva satura dokuments, kas nav piemērots publicēšanai Eiropas standarta vai tehniskās specifikācijas statusā.

rokasgrāmata	<i>Guide</i>	<i>Guide</i>	<i>Leitfaden</i>
---------------------	--------------	--------------	------------------

Standartu autoriem paredzēts CEN/CENELEC dokuments, kas dod ievirzi, padomus vai ieteikumus par standartizācijas principiem un mehānismiem un instruē standartu rakstīšanā.

harmonizācijas dokuments	<i>Harmonization Document</i>	<i>Document d'Harmoni-sation</i>	<i>Harmonisie- rungsdokument</i>
-------------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------

CENELEC standarts, kas jāpārņem nacionālā līmenī, vismaz publiski izziņojot tā numuru un nosaukumu un atceļot jebkādu nacionālo standartus, kuri ar to ir pretrunā.

CEN/CENELEC darbsemināra nolīgums	<i>CEN/CENELEC Workshop Agreement</i>	<i>Accord d'Atelier CEN/CENELEC</i>	<i>CEN/CENELEC- Workshop- Agreement</i>
---	---	---	---

CEN/CENELEC darbseminārā izstrādāts CEN/CENELEC nolīgums, kas atspoguļo konsensu starp tajā norādītām personām un organizācijām, kuras ir atbildīgas par tā saturu.

labojums	<i>amendment</i>	<i>amendement</i>	<i>Änderung</i>
-----------------	------------------	-------------------	-----------------

Ratificēts papildu dokuments, kas lasāms kopā ar jau izplatītu Eiropas standartu vai harmonizācijas dokumentu un maina un/vai papildina tā tehniskās normas.

korijējums *Corrigendum corrigendum Corrigendum*
 Vienas, divu vai visu triju CEN/CENELEC publikācijas versiju papildu dokuments, kurā izlabotas viena vai vairākas kļūdas vai pārprotamas vietas, kas netīši radušās, dokumentu rakstot vai iespiežot, un varētu būt par cēloni nepareizai vai nedrošai šo versiju izmantošanai.

konfliktējošs nacionālais standarts *conflicting national norme nationale entgegenstehende standard en contradiction nationale Norm*
 Nacionālais standarts, kurā ir ietvertas prasības, kas ir pretrunā ar tāda paša tvēruma (darbības lauka) Eiropas standartu vai harmonizācijas dokumentu.

kopīgs grozījums *common modification gemeinsame modification commune Abänderung*
 Par Eiropas standarta vai harmonizācijas dokumenta pamatu pieņemtā dokumenta satura pārveidojums, papildinājums vai svītrojums, kas ir CEN/CENELEC apstiprināts un tādējādi ir attiecīgā standarta vai harmonizācijas dokumenta sastāvdaļa.

nacionālā atkāpe *national deviation divergence nationale nationale Abweichung*
 Satura pārveidojums, papildinājums vai svītrojums, ar ko nacionālais standarts atkāpjas no Eiropas standarta vai harmonizācijas dokumenta ar tādu pašu tvērumu (darbības lauku).

A atkāpe *A-deviation divergence A A-Abweichung*
 Nacionāla atkāpe no Eiropas standarta vai harmonizācijas dokumenta tādu noteikumu dēļ, kurus mainīt pašlaik nav CEN/CENELEC nacionālā biedra kompetencē.

B atkāpe *B-deviation divergence B B-Abweichung*
 Noteiktā pārejas laikā atļauta nacionālā atkāpe no harmonizācijas dokumenta kādu īpašu tehnisko prasību dēļ.

ratificēšanas datums *date of ratification date de ratification Datum der Ratifizierung*
 Datums, kurā Eiropas standarta vai harmonizācijas dokumenta apstiprināšanu reģistrē Tehniskā padome un ar kuru tas uzskatāms par apstiprinātu.

pieejamības datums   *date of availability*   *date de disponibilité*   *Datum der Verfügbarkeit*

Datums, kurā jaunapstiprinātas CEN/CENELEC publikācijas galīgo tekstu trijās versijās (visās oficiālajās valodās – angļu, franču un vācu) izplata Centrālais sekretariāts.

izsludināšanas termiņš   *date of announcement*   *date d'annonce*   *Datum der Ankündigung*

Vēlākais datums, kurā Eiropas standarts vai harmonizācijas dokuments, tehniskā specifikācija vai CEN/CENELEC darbsemināra nolīgums jāizsludina nacionālā līmenī.

publicēšanas termiņš   *date of publication*   *date de publication*   *Datum der Veröffentlichung*

Vēlākais datums, kurā Eiropas standarts jāievieš nacionālā līmenī, publicējot identisku nacionālo standartu vai arī šo Eiropas standartu pārņemot ar paziņojuma metodi.

atcelšanas termiņš   *date of withdrawal*   *date de retrait*   *Datum der Zurückziehung*

Vēlākais datums, kurā jāatceļ nacionālie standarti, kas ir pretrunā ar Eiropas standartu vai harmonizācijas dokumentu.

galīgais teksts   *definitive text*   *texte définitif*   *endgültiger Text*

Apstiprinātas CEN/CENELEC publikācijas teksts, kuru izplatījis Centrālais sekretariāts.

Suņu šķirņu nosaukumi

Apstiprināti pēc e-pastā saņemtajiem bioloģijas speciālistu un
LZA TK ekspertu vērtējumiem 25.07.2005.

Juridiskais pamats: LR MK 28.11.2000. noteikumu Nr. 405 3.2. p.

Pilnā Starptautiskās Kinoloģijas federācijas jau atzīto un arī provizoriski atzīšanai sagatavoto suņu šķirņu latvisko nosaukumu nomenklatūra ar papildraksturojumiem publicēta „LV” 27.07.2005. un LZA TK mājaslapā www.termini.lza.lv.

Pēc Latvijas Kinoloģijas federācijas (LKF) lūguma LZA Terminoloģijas komisijā (TK) izskatīti un apstiprināti Starptautiskajā Kinoloģijas federācijā atzītās suņu šķirņu nomenklatūras latviskie nosaukumi. Atbilstoši LZA TK kompetencei pirms apstiprināšanas saraksta latviskajā daļā izdarīti nepieciešamie labojumi pēc LZA TK jau agrāk pieņemtiem šķirņu nomenklatūras veidošanas principiem, ievērojot konkrētā materiāla – suņu

šķirņu nosaukumu – lietošanas praksi un labojumus papildus saskaņojot ar mūsdienu bioloģijas speciālistiem. Gatavojot sarakstu, izmantotas kinoloģijas speciālistu Vijas Klučnieces, Baibas Rumbas, Baibas Beinarovičas, bioloģijas speciālista terminologa Edgara Vimbas u. c. konsultācijas, vietvārdu atveidē – Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas Vietvārdu apakškomisijas vadītāja profesora Ojāra Buša konsultācijas.

Suņu šķirņu nosaukumi Latvijā sistēmiski tiek sakārtoti pirmo reizi, ievērojot gan līdzšinējo suņu šķirņu nosaukumu lietošanas praksi latviešu valodā, gan sistēmiskās pieejas prasības. Suņu šķirņu nosaukumu izvērtēšanā un saskaņošanā ievēroti šādi galvenie principi (6. princips pieņemts pēc LZA TK terminologu ierosinājuma):

- 1) saskaņā ar valodas prakses tradīcijām latviešu valodā suņu šķirņu nosaukumus raksta ar mazo sākumburtu (izņemot nosaukumos izmantotos īpašvārdus);
- 2) īpašības vārdu, ja tas pazīmes (lieluma, krāsas, apspalvojuma u. c.) apzīmēšanai izmantots kā šķirnes nosaukuma sastāvdaļa, raksta ar noteikto galotni, piem., *Austrijas īsspalvainais pinčers*, bet vispārīgai raksturošanai (arī nomenklatūras sarakstos) – ar nenoteikto galotni, piem., *īsspalvainis, brūns, melns, liels*;
- 3) tāpat kā vispār terminoloģijā, arī suņu šķirņu nosaukumos sinonīmi nav vēlami, izņemot dažus gadījumus, piem., kad blakus aizguvumam lietots vai ieteikts latvisks variants vai blakus aizguvumam lokāmā formā min arī praksē lietotu nelokāmo formu; savukārt, ja nelokāmā forma plaši izplatīta, to patur bez sinonīmiem;
- 4) citās valodās lietotā defissavienojuma vietā latviešu valodā priekšroku dod rakstībai vienā vārdā, piem., *čaučau* (bet variants „čau-čau” svītrots);
- 5) pieskaņojoties pamatvārdam (nomenklatūras vārdam) *suns*, arī suņu šķirņu nosaukumus parasti dod vīriešu dzimtē;
- 6) ja saliktais vairākvārdu šķirnes nosaukums veidots, apzīmējot pamatvārdu *suns* ar vairākiem lietvārdiem ģenitīvā, lai skaidrāk norādītu vārdu savstarpējo saistījumu saliktajā šķirnes nosaukumā, pamatvārdu *suns* kopā ar svarīgākās pazīmes raksturotāju ģenitīvā apvieno saliktenī, piem., *beļģu aitū suns* → *beļģu aitūsuns* (t. i., nevis „beļģu aitū”, bet „beļģu suns”); ārpus šķirņu nosaukumiem vispārīgā nozīmē joprojām lietojamas arī vārdkopas *aitu suņi, vilku suņi, ganu suņi* u. tml.

Izvēloties apstiprināmo formu, tika meklēts pieņemams līdzsvars starp lietojuma tradīciju un sistēmisko pieeju, starp citvalodas vārdu aizgūšanas un citvalodu īpašvārdu atveides principiem vai pat izteiksmes latviskošanu, kā arī starp valsts vai tautas nosaukuma izmantošanu šķirnes nosaukumā.

Turpmāk doto suņu šķirņu nosaukumu sarakstu sagatavojuši Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātes maģistrante Ineta Kalniņa. Saraksts veidots pēc alfabētiskā ligzdu principa, kur kopā ar nosaukumu pamatvārdiem, kas izkārtoti alfabētā, doti visi ar šo pamatvārdu veidotie šķirņu nosakumi, kas savukārt izkārtoti alfabētiski katras ligzdas ietvaros. Starptautiskajā nomenklatūrā iekļautajiem nosaukumiem dots arī to starptautiskais nosaukums oriģinālrakstībā un valsts nosaukums. Ja pamatvārdam nav pievienots šķirnes nosaukums oriģinālrakstībā un valsts nosaukums, tas liecina, ka šāds pamatvārds sarakstā dots tikai alfabētiskā ligzdu kārtojuma vajadzībām.

aidijs, Atlasa aitusuns aitusuns	<i>Aidi</i>	Maroka
Anatolijas aitusuns	<i>Coban Köpeği</i>	Anatolija
Atlasa aitusuns <i>sk.</i> aidijs		
Austrālijas aitusuns	<i>Australian Shepherd</i>	Austrālija
baltais Šveices aitusuns	<i>Weisser Schweizer Schaeferhund</i>	Šveice
beļģu aitusuns	<i>Chien de berger belge</i>	Beļģija
Bergāmo aitusuns	<i>Cane da pastore Bargamasco</i>	Itālija
Dienvidkrievijas aitusuns	<i>южнорусская овчарка</i>	Krievija
Holandes aitusuns	<i>Hollandse Herdershond</i>	Nīderlande
Horvātijas aitusuns	<i>Hrvatski Ovčar</i>	Horvātija
Karsta aitusuns	<i>Kraski Ovčar</i>	Slovēnija
Katalonijas aitusuns	<i>Perro de pastor Catalan, Gos d'Atura Catala</i>	Spānija
Kaukāza aitusuns	<i>кавказкая овчарка</i>	Krievija
Maljorkas aitusuns	<i>Perro de Pastor Mallorquin, Ca de Bestiar</i>	Spānija

Maremmas–Abruco aitusuns	<i>Cane de pastore Maremmano- Abruzzese</i>	Itālija
Pikardijas aitusuns	<i>Berger de Picardie</i>	Francija
Pireneju garspalvainais aitusuns	<i>Berger des Pyrénées à poil long</i>	Francija
Pireneju gludspalvainā purna aitusuns	<i>Berger des Pyrénées à face rase</i>	Francija
Polijas Podhales aitusuns	<i>Polski Owczarek Podhalanski</i>	Polija
Polijas zemienes aitusuns	<i>Polski Owczarek Nizinny</i>	Polija
Portugāles aitusuns	<i>Cão da Serra de Aires</i>	Portugāle
senangļu aitusuns <i>sk.</i> bobteils		
slovāku aitusuns <i>sk.</i> slovāku čuvačs		
Šarplaninas aitusuns	<i>Šarplaninac</i>	Maķedonija/ Dienvidslāvija
vācu aitusuns	<i>Deutscher Schäferhund</i>	Vācija
Vidusāzijas aitusuns	<i>среднеазиатская овчарка</i>	Krievija
akita	<i>Akita</i>	Japāna
alkusuns <i>sk.</i> lundehunds		
aļņusuns		
norvēģu melnais aļņusuns	<i>Norsk Elghund Sort</i>	Norvēģija
norvēģu pelēkais aļņusuns	<i>Norsk Elghund Grå</i>	Norvēģija
zviedru aļņusuns	<i>Jämthund</i>	Zviedrija
apso		
Lhasas apso	<i>Lhasa Apso</i>	Tibeta
azavaks (kurts)	<i>Azawakh</i>	Mali
barbets, barbē	<i>Barbet</i>	Francija
basendži <i>sk.</i> Kongo suns		
basets, basethaunds	<i>Basset Hound</i>	Lielbritānija
Artuā basets	<i>Basset d'Artois</i>	Francija
Bretaņas dzeltenais basets	<i>Basset fauve de Bretagne</i>	Francija
Gaskoņas zilpelēkais basets	<i>Basset bleu de Gascogne</i>	Francija
Normandijas Artuā basets	<i>Basset artésien normand</i>	Francija

Vandejas lielais asspalcainais basets	<i>Grand Basset griffon vendéen</i>	Francija
Vandejas mazais asspalcainais basets	<i>Petit Basset griffon vendéen</i>	Francija
basethaunds <i>sk.</i> basets		
bīgls <i>sk.</i> dzinējsuns		
billijs, bijī	<i>Billy</i>	Francija
bišons		
frizē bišons	<i>Bichon á poil frisé</i>	Beļģija/Francija
Havasas bišons	<i>Bichon Havanais</i>	Vidusjūras baseina rietumu daļa
bladhaunds, Svētā Huberta dzinējsuns	<i>Chien de Saint-Hubert</i>	Beļģija
bobteils, senangļu aitusuns	<i>Old English Sheepdog, Bobtail</i>	Lielbritānija
bokseris	<i>Deutscher Boxer</i>	Vācija
boseros	<i>Berger de Beauce, Beauceron</i>	Francija
braks		
itāļu braks <i>sk.</i> itāļu putnusuns		
brīārs	<i>Berger de Brie, Briard</i>	Francija
brīžusuns	<i>Deerhound</i>	Lielbritānija
broholmers <i>sk.</i> Broholmas dogs		
buhunds		
norvēģu buhunds	<i>Norsk Buhund</i>	Norvēģija
buldogs		
angļu buldogs	<i>Bulldog</i>	Lielbritānija
franču buldogs	<i>Bouledogue français</i>	Francija
Maljorkas buldogs	<i>Perro de Presa Mallorquin, Ca de Bou</i>	Spānija
bulterjers		
angļu bulterjers	<i>English Bull Terrier</i>	Liebritānija
Stafordšīras bulterjers	<i>Staffordshire Bull Terrier</i>	Liebritānija
buvjē		
Ardēnu buvjē	<i>Bouvier des Ardennes</i>	Beļģija
Flandrijas buvjē	<i>Bouvier des Flandres</i>	Beļģija/Francija
čaučau	<i>Chow Chow</i>	Ķīna (Lielbritānija)

čirneko		
Etnas čirneko	<i>Cirneco dell'Etna</i>	Itālija
čivava	<i>Chihuahua</i>	Meksika
čuvačs		
slovāku čuvačs, slovāku aitusuns	<i>Slovensky Čuvač</i>	Slovākija
dalmācietis	<i>Dalmatinac</i>	Dalmācija, Horvātija (FCI)
dobermanis	<i>Dobermann</i>	Vācija
dogs		
Argentīnas dogs	<i>Dogo Argentino</i>	Argentīna
Bordo dogs	<i>Dogue de Bordeaux</i>	Francija
Broholmas dogs, broholmers	<i>Broholmer</i>	Dānija
buldogs <i>sk. pamatafabētā</i>		
Kanāriju dogs	<i>Dogo Canario</i>	Kanāriju salas
vācu dogs	<i>Deutsche Dogge</i>	Vācija
drēvers, zviedru	<i>Drever</i>	Zviedrija
takšveidīgais dzinējsuns		
dunkers	<i>Dunker</i>	Norvēģija
dzinējsuns, bīgls	<i>Beagle</i>	Lielbritānija
Alpu takšveidīgais dzinējsuns	<i>Alpländische Dachsbracke</i>	Austrija
amerikāņu lapsu dzinējsuns, amerikāņu lapsusuns	<i>American Foxhound</i>	ASV
angļu–franču lielais melnplankumainais dzinējsuns	<i>Grand anglo-français blanc et noir</i>	Francija
angļu–franču lielais rudplankumainais dzinējsuns	<i>Grand anglo-français blanc et orange</i>	Francija
angļu–franču lielais trīskrāsainais dzinējsuns	<i>Grand anglo-français tricolore</i>	Francija
angļu–franču mazais dzinējsuns	<i>Anglo-français de petite vénerie</i>	Francija
angļu lapsu dzinējsuns, angļu lapsusuns	<i>Foxhound (English)</i>	Lielbritānija
Arjēžas dzinējsuns	<i>Ariégois</i>	Francija

Artuā dzinējsuns	<i>Chien d'Artois</i>	Francija
Austrijas gludspalvainais dzinējsuns	<i>Österreichische glatthaarige Bracke</i>	Austrija
Balkānu dzinējsuns	<i>Balkanski Gonič</i>	Dienvidslāvija
Bavārijas asinspēdu dzinējsuns	<i>Bayrischer Gebirgsschweisshund</i>	Vācija
Bernes dzinējsuns	<i>Berner Laufhunde</i>	Šveice
Bernes mazais dzinējsuns	<i>Berner Niederlaufhund</i>	Šveice
Bosnijas asspalvainais dzinējsuns	<i>Bosanski Oštrodlaki Gonič-Barak</i>	Dienvidslāvija
Dienvidslāvijas trīskrāsainais dzinējsuns	<i>Jugoslavenski Trobojni Gonič</i>	Dienvidslāvija
franču melnplankumainais dzinējsuns	<i>Français blanc et noir</i>	Francija
franču rudplankumainais dzinējsuns	<i>Français blanc et orange</i>	Francija
franču trīskrāsainais dzinējsuns	<i>Français tricolore</i>	Francija
Gaskoņas lielais zilpelēkais dzinējsuns	<i>Grand bleu de Gascogne</i>	Francija
Gaskoņas mazais zilpelēkais dzinējsuns	<i>Petit bleu de Gascogne</i>	Francija
Gaskoņas Sentonžas lielais dzinējsuns	<i>Grand gascon saintongeois</i>	Francija
Gaskoņas Sentonžas mazais dzinējsuns	<i>Petit gascon saintogneois</i>	Francija
grieķu dzinējsuns	<i>Hellinikos Ichnilatis</i>	Grieķija
Haldenes dzinējsuns	<i>Haldenstøver</i>	Norvēģija
Hamiltona dzinējsuns	<i>Hamilton Stövare</i>	Zviedrija
Hannoveres asinspēdu dzinējsuns	<i>Hannoverscher Schweisshund</i>	Vācija
Hīgenes dzinējsuns	<i>Hygenhund</i>	Norvēģija
Ibisas dzinējsuns	<i>Podenco Ibicenco</i>	Spānija
Istras asspalvainais dzinējsuns	<i>Istarski Oštrodlaki Gonič</i>	Dienvidslāvija
Istras tsspalvainais dzinējsuns	<i>Istarski Kratkodlaki Gonič</i>	Dienvidslāvija
itāļu dzinējsuns	<i>Segugio Italiano</i>	Itālija

Juras dzinējsuns	<i>Bruno du Jura</i>	Šveice
Juras mazais dzinējsuns	<i>Petit courant du Jura</i>	Šveice
Kanāriju dzinējsuns	<i>Podenco Canario</i>	Spānija
Lucernas mazais dzinējsuns	<i>Luzerner Niederlaufhund</i>	Šveice
melnlāsumainais jenotu dzinējsuns	<i>Black and Tan Coonhound</i>	ASV
Planinas dzinējsuns	<i>Planinsky Gonič</i>	Slovēnija
poļu dzinējsuns	<i>Ogar polski</i>	Polija
porcelāna dzinējsuns	<i>Porcelaine</i>	Francija
Portugāles dzinējsuns	<i>Podengo Português</i>	Portugāle
Posavinas dzinējsuns	<i>Posavski Gonič</i>	Dienvidslāvija
Puatjē dzinējsuns	<i>Poitevin</i>	Francija
slovāku dzinējsuns	<i>Slovenský Kopov</i>	Slovākija
Smolandes dzinējsuns	<i>Smålandsstövare</i>	Zviedrija
somu dzinējsuns	<i>Suomenajokoira</i>	Somija
spāņu dzinējsuns	<i>Sabueso Español</i>	Spānija
Svētā Huberta dzinējsuns	<i>sk. bladhaunds</i>	
Šillera dzinējsuns	<i>Schiller Stövare</i>	Zviedrija
Štīrijas asspalvainais augstkalnu dzinējsuns	<i>Steirische rauharige Hochgebirgsbracke</i>	Austrija
Šveices dzinējsuns	<i>Schwyzer Laufhund</i>	Šveice
Šveices mazais dzinējsuns	<i>Schwyzer Niederlaufhund</i>	Šveice
Tiroles dzinējsuns	<i>Tiroler Bracke</i>	Austrija
Transilvānijas dzinējsuns	<i>Erdélyi Kopó</i>	Ungārija
vācu dzinējsuns	<i>Deutsche Bracke</i>	Vācija
Vestfālenes takšveidīgais dzinējsuns	<i>Westfälische Dachsbracke</i>	Vācija
zaķu dzinējsuns	<i>Beagle Harrier</i>	Francija
zaķu dzinējsuns, herjers	<i>Harrier</i>	Lielbritānija
zviedru takšveidīgais dzinējsuns	<i>sk. drēvers</i>	
eirāzietis	<i>Eurasier</i>	Vācija
foksterjers		
asspalvainais foksterjers	<i>Fox Terrier-Wire</i>	Liebritānija
gludspalvainais foksterjers	<i>Fox Terrier-Smooth</i>	Liebritānija
fouseks		
čehu fouseks, čehu asspalvainais grifons	<i>Český Fousek</i>	Čehija

fila		
Brazīlijas fila	<i>Fila Brasileiro</i>	Brazīlija
ganusuns		
Apencelles ganusuns	<i>Appenzeller Sennenhund</i>	Šveice
Austrālijas ganusuns	<i>Australian Cattle Dog</i>	Austrālija
Bernes ganusuns	<i>Berner Sennenhund</i>	Šveice
Entlebūhas ganusuns	<i>Entlebucher Sennenhund</i>	Šveice
Islandes ganusuns	<i>Islandsk Fårehond</i>	Islande
Lapzemes ganusuns	<i>Lapinporokoira</i>	Somija
lielais Šveices ganusuns	<i>Grosser Schweizer Sennenhund</i>	Šveice
Sanmigelas ganusuns	<i>Cão Fila de São Miguel</i>	Portugāle
grifons		
beļģu grifons	<i>Griffon belge</i>	Beļģija
Brabantes grifons	<i>Petit brabançon</i>	Beļģija
Bretaņas dzeltenais grifons	<i>Griffon fauve de Bretagne</i>	Francija
Briseles grifons	<i>Griffon bruxellois</i>	Beļģija
Bulē grifons	<i>Griffon á poil laineux, Griffon Boulet</i>	Francija
čehu asspalvainais grifons	<i>sk. čehu fouseks</i>	
franču asspalvainais grifons, Korthalsa grifons	<i>Griffon d'arrêt á poil dur, Korthals</i>	Francija
Gaskoņas zilpelēkais grifons	<i>Griffon bleu de Gascogne</i>	Francija
Korthalsa grifons	<i>sk. franču asspalvainais grifons</i>	
Nivernē grifons	<i>Griffon nivernais</i>	Francija
Vandejas lielais grifons	<i>Grand griffon vendeen</i>	Francija
Vandejas vidējais grifons	<i>Briquet griffon vendéen</i>	Francija
grūnendāls	<i>Groenendaler</i>	Beļģija
haskijs		
Sibīrijas haskijs	<i>Siberian Husky</i>	ASV
hins		
japāņu hins	<i>Chin</i>	Japāna
hofavarts	<i>Hovawart</i>	Vācija

hokaidietis	<i>Hokkaïdo</i>	Japāna
irbjusuns		
Drentes irbjusuns	<i>Drentsche Patrijshond</i>	Nīderlande
kajs	<i>Kai</i>	Japāna
kalnusuns		
Eštrelas kalnusuns	<i>Cão da Serra da Estrela</i>	Portugāle
Pireneju kalnusuns	<i>Chien de Montagne des Pyrénées</i>	Francija
kelpijs	<i>Kelpie</i>	Austrālija
kisju	<i>Kishu</i>	Japāna
kokerspaniels		
amerikāņu kokerspaniels	<i>American Cocker</i>	ASV
angļu kokerspaniels	<i>English Cocker Spaniel</i>	Lielbritānija
kollijs		
bārdainais kollijs	<i>Bearded Collie</i>	Lielbritānija
borderkollijs	<i>Border Collie</i>	Lielbritānija
garspalvainais kollijs	<i>Collie Rough</i>	Lielbritānija
gludspalvainais kollijs	<i>Collie Smooth</i>	Lielbritānija
komondors	<i>Komondor</i>	Ungārija
korgijs		
Velsas kardiģānkorgijs	<i>Welsh Corgi Cardigan</i>	Lielbritānija
Velsas pembrokkorgijs	<i>Welsh Corgi Pembroke</i>	Lielbritānija
korsosuns		
itāļu korsosuns	<i>Cane Corso</i>	Itālija
kotons		
Tulearas kotons	<i>Coton de Tulear</i>	Madagaskara
kromforlenders	<i>Kromfohlände</i>	Vācija
kurts, vējasuns		
afgāņu kurts, afgāņu vējasuns	<i>Afghan Hound</i>	Afganistāna
angļu kurts, angļu vējasuns	<i>Greyhound</i>	Lielbritānija
arābu kurts <i>sk.</i> slugi		
itāļu kurts <i>sk.</i> levrete		
krievu kurts, krievu vējasuns	<i>борзая</i>	Krievija
persiešu kurts <i>sk.</i> saluki		
poļu kurts, poļu vējasuns	<i>Chart Polski</i>	Polija

spāņu kurts, spāņu vējasuns	<i>Galgo Español</i>	Spānija
ungāru kurts, ungāru vējasuns	<i>Magyar Agar</i>	Ungārija
kuvass	<i>Kuvasz</i>	Ungārija
labradors <i>sk.</i> Labradoras retrīvers		
lāčusuns		
Karēlijas lāčusuns	<i>Karjalankarhukoira</i>	Somija
lagoto, Romanjas ūdenssuns	<i>Lagotto romagnolo</i>	Itālija
laika		
Austrumsibīrijas laika	<i>восточно-сибирская лайка</i>	Krievija
Rietumkrievijas laika ¹	<i>русско-европейская лайка</i>	Krievija
Rietumsibīrijas laika	<i>западно-сибирская лайка</i>	Krievija
lakenuā	<i>Laekenois</i>	Beļģija
lapsusuns		
amerikāņu lapsusuns <i>sk.</i> amerikāņu lapsu dzinējsuns		
angļu lapsusuns <i>sk.</i> angļu lapsu dzinējsuns		
lendsīrs	<i>Landseer</i>	Vācija/Šveice
leonbergers	<i>Leonberger</i>	Vācija
levrete, itāļu kurts, itāļu vējasuns	<i>Piccolo Levriero Italiano</i>	Itālija
lundehunds, norvēģu alkusuns	<i>Norsk Lundehund</i>	Norvēģija
malamuts		
Aļaskas malamuts	<i>Alaskan Malamute</i>	ASV
malinuā	<i>Malinois</i>	Beļģija
mastifs	<i>Mastiff</i>	Lielbritānija
bulmastifs	<i>Bulldog Mastiff</i>	Lielbritānija
Neapoles mastifs	<i>Mastino Napoletano</i>	Itālija
Pireneju mastifs	<i>Mastin de los Pirineos</i>	Spānija
spāņu mastifs	<i>Mastin Español</i>	Spānija
Tibetas mastifs	<i>Do-Khyi</i>	Tibeta (FCI)
mopsis	<i>Pug</i>	Lielbritānija
mudi, mudijs	<i>Mudi</i>	Ungārija
ņūfaundlendietis	<i>Newfoundland</i>	Kanāda

¹ Līdz šim lietots „krievu–Eiropas laika”.

pekinietis	<i>Pekingese</i>	Ķīna
pīļusuns		
Holandes pīļusuns	<i>Kooikerhondje</i>	Nīderlande
pinčers	<i>Pinscher</i>	Vācija
afenpinčers	<i>Affenpinscher</i>	Vācija
Austrijas īsspalvainais	<i>Österreichischer</i>	Austrija
pinčers	<i>kurzhaariger Pinscher</i>	
pundurpinčers	<i>Zwergpinscher</i>	Vācija
pointers	<i>English Pointer</i>	Lielbritānija
pūdelpointers	<i>Pudelpointer</i>	Vācija
pūdelis		
lielais pūdelis	<i>Caniche grand</i>	Francija
mazais pūdelis	<i>Caniche moyen</i>	Francija
miniatūrais pūdelis,	<i>Caniche miniature, toy</i>	Francija
toipūdelis		
pundurpūdelis	<i>Caniche nain</i>	Francija
toipūdelis <i>sk.</i> miniatūrais pūdelis		
puli, pulijs	<i>Puli</i>	Ungārija
pumi, pumijs	<i>Pumi</i>	Ungārija
putnusuns		
Arjēžas putnusuns	<i>Braque de l'Ariège</i>	Francija
Burbonē putnusuns	<i>Braque du Bourbonnais</i>	Francija
Burgosas putnusuns	<i>Perdiguero de Burgos</i>	Spānija
Dipuī putnusuns	<i>Braque Dupuy</i>	Francija
frīzu putnusuns	<i>Stabyhoun</i>	Nīderlande
Gaskoņas tipa franču	<i>Braque français, type</i>	Francija
putnusuns	<i>Gascogne</i>	
itāļu putnusuns, itāļu	<i>Bracco Italiano</i>	Itālija
braks		
Minsterlandes lielais	<i>Grosser Münsterländer</i>	Vācija
putnusuns	<i>Vortsehhund</i>	
Minsterlandes mazais	<i>Kleiner Münsterländer</i>	Vācija
putnusuns	<i>Vortsehhund</i>	
Overņas putnusuns	<i>Braque d'Auvergne</i>	Francija
Pireneju tipa franču	<i>Braque français, type</i>	Francija
putnusuns	<i>Pyrénées</i>	
portugāļu putnusuns	<i>Perdigueiro Português</i>	Portugāle
senais dāņu putnusuns	<i>Gammel Dansk Hønsehund</i>	Dānija

Senžermēnas putnusuns	<i>Brague Saint-Garmain</i>	Francija
slovāku asspalvainais	<i>Slovensky Hrubosrstý</i>	Slovākija
putnusuns	<i>Stavač</i>	
ungāru asspalvainais	<i>Drotzörü Magyar</i>	Ungārija
putnusuns	<i>Vizsla</i>	
ungāru īsspalvainais	<i>Rovidszörü Magyar</i>	Ungārija
putnusuns	<i>Vizsla</i>	
vācu adatspalvainais	<i>Stichelhaariger</i>	Vācija
putnusuns	<i>deutscher,</i> <i>Vorstehhund,</i> <i>Stichelhaar</i>	
vācu asspalvainais	<i>Drahthaariger</i>	Vācija
putnusuns	<i>deutscher</i> <i>Vorstehhund,</i> <i>Drahthaar</i>	
vācu garspalvainais	<i>Langhaariger deutscher</i>	Vācija
putnusuns	<i>Vorstehhund</i>	
vācu īsspalvainais	<i>Deutscher</i>	Vācija
putnusuns	<i>kurzhaariger</i> <i>Vorstehhund</i>	
Veimāras putnusuns	<i>Weimaraner</i>	Vācija
rafeiro		
Alentežu rafeiro (mastifs)	<i>Rafeiro do Alentejo</i>	Portugāle
retrīvers		
Česapīka līča retrīvers	<i>Chesapeake Bay</i> <i>Retriever</i>	ASV
gludspalvainais retrīvers	<i>Flat-Coated Retriever</i>	Lielbritānija
Jaunskotijas pīļu retrīvers	<i>Nova Scotia Duck</i> <i>Tolling Retriever</i>	Kanāda
Labradoras retrīvers,	<i>Labrador Retriever</i>	Lielbritānija
labradors		
sprogainais retrīvers	<i>Curly-Coated Retriever</i>	Lielbritānija
zeltainais retrīvers	<i>Golden Retriever</i>	Lielbritānija
ridžbeks		
Taizemes ridžbeks	<i>Thai Ridgeback Dog</i>	Taizeme
Rodēzijas ridžbeks	<i>Rhodesian Ridgeback</i>	Dienvīdāfrika (FCI)
rīzenšnaucers <i>sk. milzu šnaucers</i>		
rotveilers	<i>Rottweiler</i>	Vācija

saluki		
saluki, persiešu kurts, persiešu vējasuns	<i>Saluki</i>	Vidējie Austrumi
sanbernārs	<i>St. Bernardshund</i>	Šveice
seters		
angļu seters	<i>English Setter</i>	Lielbritānija
īru sarkanais seters	<i>Irish Red Setter</i>	Īrija
īru sarkanbaltais seters	<i>Irish Red and White Setter</i>	Īrija
skotu seters	<i>Gordon Setter</i>	Lielbritānija
shapendūss	<i>Schapendoes</i>	Nīderlande
shiperke	<i>Schipperke</i>	Beļģija
slugi, slugijs, arābu kurts, arābu vējasuns	<i>Sloughi</i>	Maroka
spaniels		
amerikāņu ūdensspaniels	<i>American Water spaniel</i>	ASV
Bretaņas spaniels	<i>Epagneul breton</i>	Francija
franču spaniels	<i>Epagneul français</i>	Francija
īru ūdensspaniels	<i>Irish Water Spaniel</i>	Īrija
karaļa Čārlza spaniels	<i>King Charles Spaniel</i>	Lielbritānija
kavaliera karaļa Čārlza spaniels	<i>Cavalier King Charles Spaniel</i>	Lielbritānija
klamberspaniels	<i>Clumber Spaniel</i>	Lielbritānija
kokerspaniels <i>sk. pamatafabētā</i>		
kontinenta	<i>Epagneul nain</i>	Francija/Beļģija
pundurspaniels	<i>continental</i>	
lauku spaniels	<i>Field Spaniel</i>	Lielbritānija
Pikardijas spaniels	<i>Epagneul picard</i>	Francija
Pikardijas zilpelēkais spaniels	<i>Epagneul bleu de Picardie</i>	Francija
Ponodmēras spaniels	<i>Epagneul de Pond- Audemer</i>	Francija
Saseksas spaniels	<i>Sussex Spaniel</i>	Lielbritānija
springerspaniels <i>sk. pamatafabētā</i>		
Tibetas spaniels	<i>Tibetan spaniel</i>	Tibeta
spinone		
itāļu spinone	<i>Spinone Italiano</i>	Itālija
springerspaniels		

angļu springerspaniels	<i>English Springer Spaniel</i>	Lielbritānija
Velsas springerspaniels	<i>Welsh Springer Spaniel</i>	Lielbritānija
sunītis		
Boloņas sunītis	<i>Bolognese</i>	Itālija
lauvassunītis	<i>Petit chien lion</i>	Francija
Maltas sunītis	<i>Maltese</i>	Vidusjūras baseina centrālā daļa (Itālija)
suns		
aitusuns <i>sk. pamatafabētā</i>		
aļņusuns <i>sk. pamatafabētā</i>		
briežusuns	<i>Deerhound</i>	Lielbritānija
dzinējsuns <i>sk. pamatafabētā</i>		
faraonu suns	<i>Pharaoh Hound</i>	Malta (Lielbritānija)
ganusuns <i>sk. pamatafabētā</i>		
Grenlandes suns	<i>Grønlandshund</i>	Grenlande (Dānija)
Holandes gludspalvainais suns	<i>Hollandse Smoushond</i>	Nīderlande
irbjusuns <i>sk. pamatafabētā</i>		
kalnusuns <i>sk. pamatafabētā</i>		
Kanaanas suns	<i>Canaan Dog</i>	Izraēla
Kaštru Laboreiru suns	<i>Cão de Castro Laboreiro</i>	Portugāle
Kongo suns, basendži	<i>Basenji</i>	Centrālāfrikas reģions (Lielbritānija)
Korejas jindo suns	<i>Korea Jindo Dog</i>	Koreja
korsosuns <i>sk. pamatafabētā</i>		
Ķīnas cekulainais suns	<i>Chinese Crested Dog</i>	Ķīna (Lielbritānija)
lāčusuns <i>sk. pamatafabētā</i>		
lapsusuns <i>sk. pamatafabētā</i>		
lielais japāņu suns	<i>Great Japanese Dog</i>	Japāna
meksikāņu kailais suns	<i>Xoloitzquintle</i>	Meksika
peruāņu kailais suns	<i>Perro sin pelo del Peru</i>	Peru
pīļusuns <i>sk. pamatafabētā</i>		
putnusuns <i>sk. pamatafabētā</i>		

samojedu suns	<i>самоедская собака</i>	Krievija (Ziemeļu valstu savienība)
somu Lapzemes suns	<i>Suomenlapinkoira</i>	Somija
ūdenssuns <i>sk. pamatalfabētā</i>		
ūdrusuns	<i>Otterhound</i>	Lielbritānija
vācu paipalu suns	<i>Deutscher Wachtelhund</i>	Vācija
vilkusuns <i>sk. pamatalfabētā</i>		
zviedru Lapzemes suns	<i>Svensk Lapphund</i>	Zviedrija
šarpejs	<i>Shar Pei</i>	Ķīna
šeltijs	<i>Shetland Sheepdog</i>	Lielbritānija
šiba	<i>Shiba</i>	Japāna
šicū	<i>Shih Tzu</i>	Tibeta
šikoku	<i>Shikoku</i>	Japāna
šnaucers		
milzu šnaucers, rīzenšnaucers	<i>Riesenschnauzer</i>	Vācija
miniatūrais šnaucers	<i>Zwergschnauzer</i>	Vācija
vidējais šnaucers	<i>Schnauzer</i>	Vācija
špics		
itāļu špics	<i>Volpino Italiano</i>	Itālija
japāņu špics	<i>Nihon Supittsu</i>	Japāna
lielais špics	<i>Grossspitz</i>	Vācija
mazais špics	<i>Kleinspitz</i>	Vācija
Norbotenas špics	<i>Norrbottenspets</i>	Zviedrija
punduršpics	<i>Zwergspitz, Pomeranian</i>	Vācija
rietumgotu špics	<i>Västgötaspets</i>	Zviedrija
somu špics	<i>Suomenpystykorva</i>	Somija
vācu špics	<i>Deutscher Spitz</i>	Vācija
vidējais špics	<i>Mittelspitz</i>	Vācija
vilku špics	<i>Volfspitz, Keeshond</i>	Vācija
taksis	<i>Dachshund</i>	Vācija
miniatūrais taksis	<i>Zwerg Dachshund</i>	Vācija
taksis (standartlieluma)	<i>Normalgröße Dachshund</i>	Vācija
trušutaksis	<i>Kaninchen Dachshund</i>	Vācija
terjers		
amerikāņu Stafordšīras terjers	<i>American Staffordshire Terrier</i>	ASV

angļu toiterjers	<i>English Toy Terrier</i>	Liebritānija
Austrālijas terjers	<i>Australian Terrier</i>	Austrālija
Austrālijas zīdspalvainais terjers	<i>Australian Silky Terrier</i>	Austrālija
bedlingtonterjers	<i>Bedlington Terrier</i>	Liebritānija
borderterjers	<i>Border Terrier</i>	Liebritānija
Bostonas terjers	<i>Boston Terrier</i>	ASV
Brazīlijas terjers	<i>Terrier Brasileiro</i>	Brazīlija
bulterjers <i>sk. pamatafabētā</i>		
čehu terjers	<i>Česky Terier</i>	Čehija
Dendija Dinmonta terjers	<i>Dandie Dinmont Terrier</i>	Liebritānija
Džeka Rasela terjers	<i>Jack Russell Terrier</i>	Liebritānija
erdelterjers	<i>Airedale Terrier</i>	Liebritānija
foksterjers <i>sk. pamatafabētā</i>		
īru Glenofīmālas terjers	<i>Irish Glen of Imaal Terrier</i>	Īrija
īru terjers	<i>Irish Terrier</i>	Īrija
Japānas terjers	<i>Nihon Teria</i>	Japāna
Jorkšīras terjers	<i>Yorkshire Terrier</i>	Liebritānija
Kerijas zilais terjers	<i>Kerry Blue Terrier</i>	Īrija
kērnterjers, Kērnas terjers	<i>Cairn Terrier</i>	Liebritānija
Leiklendālas terjers	<i>Lakeland Terrier</i>	Liebritānija
Mančēstras terjers	<i>Manchester Terrier</i>	Liebritānija
melnais terjers	<i>черный терьер</i>	Krievija
mīkstspalvainais kvieškrāsas terjers	<i>Irish Soft Coated Wheaten Terrier</i>	Īrija
Norfolkas terjers	<i>Norfolk Terrier</i>	Liebritānija
Noričas terjers	<i>Norwich Terrier</i>	Liebritānija
Sīliemas terjers	<i>Sealyham Terrier</i>	Liebritānija
skaiterjers, Skajas terjers	<i>Skye Terrier</i>	Liebritānija
skotu terjers	<i>Scottish Terrier</i>	Liebritānija
Tibetas terjers	<i>Tibetan Terrier</i>	Tibeta
vācu medību terjers	<i>Deutscher Jagdterrier</i>	Vācija
Velsas terjers	<i>Welsh Terrier</i>	Liebritānija
Vesthailendas baltais terjers	<i>West Highland White Terrier</i>	Liebritānija
tervīrens	<i>Tervueren</i>	Beļģija
tosa	<i>Tosa</i>	Japāna
ūdenssuns		

frīzu ūdenssuns	<i>Wetterhoun</i>	Nīderlande
Portugāles ūdenssuns	<i>Cão de Agua</i>	Portugāle
Romanjas ūdenssuns <i>sk. lagoto</i>		
spāņu ūdenssuns	<i>Perro de aqua Español</i>	Spānija
ūdrusuns	<i>Otterhound</i>	Lielbritānija
vējasuns <i>sk. kurts</i>		
vilkusuns		
Čehoslovākijas vilkusuns	<i>Československy Vlčak</i>	Čehoslovākija (Slovākija)
īru vilkusuns	<i>Irish Wolfhound</i>	Īrija
Sārloosa vilkusuns	<i>Saarlooswolfhond</i>	Nīderlande
vipets	<i>Whippet</i>	Lielbritānija

KONSULTĀCIJAS

JAUTĀJUMS.

Vai latviešu valodā termina *soda mērs* lietošanu nav ietekmējis krievu valodas termins *мера наказания*? Vai terminam *soda mērs* varētu būt *soda veida* vai *lieluma nozīme*? (Jautātāji: LR Saeimas redaktori.)

ATBILDE.

Kā liecina dažādas divvalodu vārdnīcas, krievu valodas termins *мера наказания* tiešām varēja ietekmēt termina *soda mērs* ienākšanu latviešu valodā, jo tieši krievu–latviešu vārdnīcā krievu valodas vārda *мера* tulkojumā ‘pasākuma, līdzekļa’ nozīmē termins *мера наказания* tulkots ar *soda mērs*.

Latviešu valodā, kā liecina skaidrojošā Latviešu valodas vārdnīca, viena no *mērs* nozīmēm ir ‘robeža, pakāpe, līdz kādai (kas) notiek, ko (kas) sasniedz u. tml.’, piem., *pacietības mērs, mēra sajūta, augstākais soda mērs*. Tātad ‘soda lieluma, pakāpes’ nozīmē termina *soda mērs* lietojums ir pamatojams. Bet šai pašā vārdnīcā vārdu savienojums *soda mērs* juridiska termina funkcijā (t. i., ar norādi *jur.*) skaidrots kā ‘oficiāla sankcija par likuma pārkāpumu’, kas liek secināt, ka *sods* un *soda mērs* tiek uztverti kā sinonīmi. Tādā gadījumā termins “soda mērs” atzīstams par lieku un noraidāms.

Juridisko terminu vārdnīcā (R., Nordik, 1998) kā atsevišķi termini doti gan *sods*, gan *soda mērs*, taču definīcijas skaidri nenorāda uz šo terminu jēdzieniskajām atšķirībām un lietojuma robežām: *sods* skaidrots kā ‘likumā, parasti panta sankcijā, valsts noteikts ietekmēšanas un piespiedu līdzeklis..’, bet *soda mērs* – kā ‘..likuma sankcijas robežās izraudzītais sods par likumpārkāpumu’.

Secinājums. Juridiskajā terminoloģijā termins *soda mērs* soda ‘veida, līdzekļa’ nozīmē (sal.: krievu valodā *мера* kā ‘līdzeklis’) ir lieks un noraidāms. Savukārt, ja termins *soda mērs* būtu vajadzīgs ‘soda lieluma, pakāpes’ nozīmes izteikšanai, tas attiecīgi skaidri jādefinē un jēdzieniski jānodala no termina *sods*.

JAUTĀJUMS.

Lūdzam dot terminu *novēršana, pārvarēšana, likvidēšana* skaidrojumu, jo vārdnīcās vārds *novērst* tiek skaidrots kā vārds *likvidēt* un vārds *pārvarēt* tiek skaidrots kā vārds *novērst*, tātad seku likvidēšana ietilpst gan novēršanā, gan pārvarēšanā? Jautājums aktuāls saistībā ar Nacionālās drošības likuma 23. panta otrajā daļā iekļauto formulējumu “apdraudējumu novēršana, pārvarēšana un iespējamo seku likvidēšana”. (Jautātājs: Valsts Ugunsdzēsības un glābšanas dienests.)

ATBILDE.

Rūpīgi iedziļinoties vārdu *novērst, pārvarēt, likvidēt* nozīmēs, turklāt izmantojot gan viensējuma, gan daudzsējumu skaidrojošo vārdnīcu, secināsim: Nacionālās drošības likuma 23. pantā termini *novēršana, pārvarēšana, likvidēšana* lietoti atšķirīgās nozīmēs, kas izriet no darbības vārdu *novērst, pārvarēt, likvidēt* atšķirīgajām nozīmēm.

novēršana – no *novērst*, kura 1. nozīme ir ‘panākt, būt par cēloni, ka (kas nevēlams) nenotiek, nerodas, neizraisās’. Tātad – **novēršana notiek, pirms kas nevēlams ir noticis**. Arī minētā likuma 23. panta otrajā daļā paredzēts, ka „Ministrijas prognozē .. un izstrādā .. novēršanas .. pasākumus”, tātad – paredz un izstrādā, kā novērst kaut kā nevēlama atgadīšanos.

pārvarēšana („apdraudējuma pārvarēšana”) – no *pārvarēt*, kas ir ‘panākt, būt par cēloni, ka (kā spēka, pretestības u. tml.) iedarbība pavājinās, izbeidzas’. Tātad – **pārvarēšana notiek, kad kas nevēlams** (šai gadījumā – apdraudējums) **jau ir noticis**.

likvidēšana – no *likvidēt*, kas ir ‘panākt, būt par cēloni, ka .. beidz pastāvēt, eksistēt, darboties’, t. i., ka nevēlamais vairs nenotiek. Tātad likvidēšanu veic, kad jau ir iestājušās nevēlamā sekas resp. kad **apdraudējums ir izpauzies nevēlamā notikumā, kura sekas iespēju robežās jālikvidē**.

Piebilde. Šajā atbildē uzmanība pievērsta tikai tai minēto vārdu nozīmei, kas aktuāla citētā likuma teksta fragmenta izteiksmes novērtēšanā.

Vārdam *novērst* citos kontekstos mēdz būt arī nozīme ‘likvidēt’, un vārda *novērst* otrā nozīme tiešām krustojas ar vārda *pārvarēt* nozīmi.

JAUTĀJUMS.

Vai vārds *piestiprināšana* pamatoti izvēlēts šādā nosaukumā: „Par autovadītāju piestiprināšanu pie automašīnām”, ko bieži lieto robežsardzes pavēļu, rīkojumu u. tml. dokumentos? (Jautātājs: Valsts robežsardze.)

ATBILDE.

Latviešu valodā atšķirībā no krievu valodas nemēdz runāt par cilvēku „piestiprināšanu” pie poliklīnikas, bibliotēkas, veikala, automobiļa utt., jo *piestiprināt*, kā liecina skaidrojošās vārdnīcas, nozīmē ‘naglojot, līmējot, sienot u. tml. panākt, ka stingri turas (pie kā, kam klāt), ir stingri saistīts (pie kā), pievienots (kam)’ u. tml. Savukārt vārda *piesaistīt* otrā nozīme ‘panākt, būt par cēloni, ka (kas) ir saistīts (ar ko)..’, ir attiecināma arī uz cilvēku darbības sfēru.

Tāpēc LZA Terminoloģijas komisija (TK), lai izteiktu attiecīgo jēdzienu (‘nodošana, norīkošana, piesaistīšana konkrētā pārziņā, uzskaitē, rīcībā, aprūpē u. tml.’), **ir apstiprinājusi terminu *piesaiste*** un tādus tam pakārtotus terminus kā *izcenojuma piesaiste* (a. *attachment of rates*; v. *Preiswertfixierung*; kr. *привязка расценок*), *patērētāju piesaiste piegādātājiem* (a. *attachment of customers to suppliers*; v. *Verbraucherbindung an Lieferanten*; kr. *прикрепление потребителей к поставщику*) u. tml. (sk. ELDO terminu vārdnīcas 314., 594. lpp. u. c.). Vārda „piestiprināšana” lietošana latviešu valodā šādos gadījumos uzskatāma par nevēlamu un latviešu literārās valodas leksikas sistēmā neiederīgu.

Līdz ar to par pareizu pavēles vai rīkojuma nosaukumu latviešu valodā atzīstams **„Par autovadītāju piesaisti automobiļiem”**.

*Oficiālai lietošanai ir apstiprināts termins *automobilis*, bet vārds *automašīna* atzīts par sarunvalodā lietojamu sinonīmu.

Atbildes sagatavoja Valentīna Skujiņa

VĀRDS – JAUNAJIEM

Ilgtspējīgs vai ilgspējīgs?

Filozofe Maija Kūle intervijā („Starp personīgo vēsturi un netveramo laimi” – www.dialogi.lv, 29. 09. 2004.), stāstot par filozofa Teodora Adorno negatīvo dialektiku, min, ka sociālie zinātnieki mēģina kompensēt negatīvo ar „interesantiem .. jēdzieniem, kuri tagad tiek bez jēgas ekspluatēti, piemēram, ilgspējīgs ..”.

Ko nozīmē vārds *ilgtspējīgs*? Ne skaidrojošajās, ne terminu vārdnīcās tas nav iekļauts. Bet internetā publicēti vairāki raksti, kuros šis vārds minēts (piem., konference „Ilgtspējīgs mājoklis 2005”, LU izveidots kurss „Ilgtspējīgs Baltijas reģions”, *Bosch-Silver Plus* akumulators – ilgspējīgs enerģijas avots).

Savukārt Pedagoģijas terminu skaidrojošajā vārdnīcā (R., 2000) un Angļu–latviešu lauksaimniecības terminu vārdnīcā (R., 2000), kā arī LZA TK apstiprināto terminu datubāzē, ko uztur „Tilde”, ir *ilgtspējīga attīstība*. Vārdi *ilgtspējīgs* un *ilgtspējīgums* (kā angļu valodas vārdu *sustainable, sustainability* ekvivalenti) pirmo reizi izmantoti 20. gs. 90. gadu pirmajā pusē vides pārmaiņu konvencijas tulkojumā (TJ/8, 14. lpp.).

Tātad – oficiālai saziņai ieteikts tikai vārds *ilgtspējīgs*, bet praksē lieto arī otru vārdu – *ilgspējīgs*. Vai tas izskaidrojams ar sākotnēju drukas kļūdu? Bet varbūt valodā noderīgi abi šie vārdi?

Lai atbildētu uz šo jautājumu, analizēsim vārdu nozīmi. Salikteņa *ilgtspējīgs* nozīme izriet no tā sastāvdaļu nozīmēm: darbības vārds *ilgt* + īpašības vārds *spējīgs* (‘spējīgs ilgt, pastāvēt’). Ar *-spējīgs* līdzīgi veidoti arī citi salikteņi, piem., *dzīvotspējīgs, konkurētspējīgs*. Savukārt saliktenis *ilgspējīgs* veidots no apstākļa vārda *ilgi* un īpašības vārda *spējīgs* (‘ilgi spējīgs’, bet nav konkretizēts, **ko** ir spējīgs ilgi darīt). Ar *ilg-* veidoti arī citi salikteņi, piem., *ilgspēlētāja plate* (t. i., plate, ko var ilgi spēlēt), *ilgziedīgā begonija* (t. i., begonija, kas ilgi zied), kuru otrajā daļā ietverta konkrēta darbība. Nekonkretizējot darbību, vārda *ilgtspējīgs* nozīme nav skaidra, tāpēc tā noderīgums apšaubāms.

Jau iepriekš minētā filozofa T. Adorno darbā *Minima Moralia* atrodama šāda frāze: „Pastāvošajam vislabāk tīk tas, ka pastāvošajam kā tādām ir jābūt jēgai”, arī katram vārdam ir jābūt ar konkrētu nozīmi, kas nosaka tā vietu valodas sistēmā.

Anita Ščucka

GAIDĀM PADOMU

Sesija vai seanss?

Šie internacionālismi plaši lietoti latviešu valodā. To nozīme ir skaidra un izlasāma vārdnīcās: *seanss* (no fr. *séanse*) ir 'noteikts laika posms, kurā nepārtraukti noris kāda darbība (kinofilmas demonstrēšana, pozēšana, ārstniecības procedūra u. c.)', bet *sesija* (tāpat kā a. *session*, v. *Session*, kr. *се́ссия*) ir 'viens sēžu cikls pārstāvības institūcijā, kuras darbība noris periodiski'. Šajā pamatnozīmē iekļaujas arī otra šī vārda nozīme – 'eksāmenu laiks augstākajās un vidējās speciālajās mācību iestādēs'. Jāpiebilst, ka angļu valodā, kā secināms pēc Oksfordas vārdnīcas, vārdu *session* attiecina gan uz atsevišķu sēdi vai citu tiešu vai virtuālu tikšanos domu apmaiņai, gan uz šādu periodiski rīkottu sēžu vai tikšanos ciklu.

Savukārt informātikā, kuras terminoloģija dažādās pasaules valodās lielā mērā attīstās angļu valodas ietekmē, sekojot angļu valodas paraugam (kur 'seansa' nozīmē lieto *session*), arī latviešu valodā, lai nosauktu 'laika intervālu, kurā tiek uzturēts aktīvs savienojums starp attālu lietotāju un resursdatoru', 10 gadu posmā oficiāla informātikas termina statusā vārdu *seanss* pakāpeniski ir aizstājis vārds *sesija*, par ko liecina vārdnīcas, sal.: „Datu apstrādes un pārraides sistēmās” (1995): *session – seanss* (kr. *сеанс*); „Personālajos datoros” (1998): *session – seanss; sesija*; „Informātikas vārdnīcā” (2001. g): *session – sesija* (kr. *сеанс*).

Dilemma:

- atzīt, ka latviešu valodā vārds *sesija* 'seansa' nozīmē ir viltus draugs, no kura jāatsakās;
- atzīt, ka ciešajā saskarē ar angļu valodu informātikas termina funkcijai ir jāpaplašina vārda *sesija* nozīmju loks, bet vārda *seanss* lietošana tā pamatnozīmē ir viltus draugs, no kura jāatsakās.

Jautājumu sarežģī tas, ka pretrunīgās situācijas pamatā ir internacionālismu nesaskaņotais lietojums angļu un franču valodā: tas, ko franciski sauc par *séanse*, angļiski informātikā ir *session*, bet aizguvumu no franču valodas *séanse* angļu valodā saista galvenokārt ar spirituālistu darbībām (sk. Oksfordas u. c. vārdnīcas), turklāt abām šīm valodām ir būtiska loma kā ES oficiālo normatīvo aktu oriģinālvalodām.

Valentīna Skujiņa

ZIŅAS

- Kopš „TJ” 10. nr. iznākšanas ar LZA TK apstiprinājumu vai saskaņojot ar LZA TK lēmumiem, publicētas vēl šādas terminu vārdnīcas:
  - „Eiropas Savienības muitas terminoloģijas vārdnīca” angļu, franču, vācu, latviešu, krievu valodā (R., LZA EI, 2004. – 376 lpp.)
  - „EnDic2004” - vides terminu vārdnīca somu, igauņu, angļu, franču, vācu, zviedru, lietuviešu, latviešu, krievu valodā (Helsinki/Tartu, FEI, 2004. – 1085 lpp.)
  - NATO militāro terminu vārdnīca (R., LR AM, 2004. – 307 lpp.)
- LZA TK 30.08.2005. sēdē ir apstiprināta VIDES TERMINOLOĢIJAS APAKŠKOMISIJA:

1. Dr. habil. chem. **Magnuss VIRCAVS** (priekšsēdētājs) – LU Ģeogr. un zemes zin. fak. asoci. prof. Tālrunis: 7331766. E-pasts: magnuss.vircavs@lu.lv
2. Dr. habil. geogr. **Guntis EBERHARDS** – LU Ģeogrāfijas un zemes zin. fak. prof. Tālrunis: 7331766; 9437990. E-pasts: zeme@lanet.lv
3. Dr. geogr. **Oļģerts NIKODEMUS** – LU Ģeogrāfijas un zemes zin. fak. prof. Tālrunis: 7332627; 9484996. E-pasts: nikodemu@lanet.lv
4. Dr. biol. **Roberts JŪRMALĪETIS** – LU Vides zin. un pārvaldības inst. asoci. prof. Tālrunis: 6825049. E-pasts: jurmalietis@inbox.lv
5. Dr. habil. sc. ing. **Dagnija BLUMBERGA** – RTU Enerģētikas inst. prof. Tālrunis: 7089908; 9419783. E-pasts: dagnija@btv.lv
6. Dr. biol. **Artūrs ŠKUTE** – DU Dabaszinātņu un matem. fak. asoci. prof. E-pasts: artur@dau.lv
7. Dr. biol. **Māra ZELTIŅA** – LPA Dabas un soc. zin. fak. dek. doc. Tālrunis: 3425659. E-pasts: mara@lieppa.lv

- Ir izveidota un kopš š. g. marta interesentiem pieejama LZA Terminoloģijas komisijas mājaslapa www.termini.lza.lv.
- LU Latviešu valodas institūtā ar Valsts valodas aģentūras atbalstu uzsākta Valodniecības terminu skaidrojošās vārdnīcas izstrāde. Vārdnīcā paredzēts iekļaut 2000 terminu ar ekvivalentiem angļu un krievu valodā.
- LR Ministru kabineta 2005. gada 26. jūlija sēdē apstiprināts Eiropas Savienības vienotās valūtas vienības nosaukums – *eiro*.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija
TERMINOLOĢIJAS JAUNUMI
2005
11

Terminology Commission of Latvian Academy of Sciences
TERMINOLOGY NEWS
2005
11

Tekstu autori: **I. Kalniņa, G. Kusiņš, A. Lauzis,**
I. Pūtele, V. Skujiņa, A. Ščucka
Tehniskā redaktore un korektore **A. Ščucka**
Datoroperatore **E. Skrūzmane**

Sastādītāja un zinātniskā redaktore **V. Skujiņa**

Iespiests tipogrāfijā SIA „Pērse”
Aizkraukles ielā 21, Rīgā, LV-1006

Izdevuma datums: Igors Begičevs

LZA Terminoloģijas komisijas adrese:
Akadēmijas laukumā 1, Rīgā, LV-1050, Latvija
Tālrunis: (371) 7229636
Fakss: (371) 7227696
E-pasts: vaska@lza.lv
<http://www.termini.lza.lv>